

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОДФС.02 ПСИХОЛОГІЯ

Спеціальність 013 початкова освіта

I –й освітній рівень (бакалавр)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0176/18
Насеєд
(підпис) (прізвище, ініціали)
«   »   20 18 р.

Київ 2018

Психологія: роб. навч. прог. [для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта»] / уклад.
Я.Є. Рябчич. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018.

Розробник:

Рябчич Ярослав Євгенович, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка.

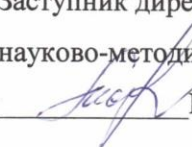
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від 10 січня 2018 року №5

Завідувач кафедри педагогіки та психології

Іванюк Г.І.

Заступник директора Педагогічного інституту з
науково-методичної та навчальної роботи

Машовець М.А.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів відповідних ECTS – 4 кредитів</p> <p>Кількість модулів – 2. Змістових модулів – 2.</p> <p>Загальна кількість годин – 120 год.</p> <p>Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 2 семестр – 4 год.</p>	<p>013 початкова освіта I-й освітній рівень (бакалаврський)</p> <p>Семестр 2 Модуль 3,4</p>	Денна форма навчання
		Рік підготовки: 1-й
		Семестр: 2-й
		Лекції - 32 год.
		Семінарські - 12 год.
		Практичні - 10 год.
		Лабораторні - 2 год.
		Самостійна робота – 56 год.
		Модульний контроль – 8 год.
		Вид контролю - залік

2. Пояснювальна записка

Інтегрована навчальна дисципліна «Психологія» є дисципліною, що входить до обов'язкової частини (формування фахових компетентностей) навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта».

На першому курсі у II семестрі студенти засвоюють два змістовних модулі: «Психіка як осередок життя» та «Психологія особистості». На вивчення змістовних модулів відведено 12 год., із них: 32 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 10 год. – практичні заняття, 2 год. – лабораторні заняття, 56 год. Самостійна робота студентів.

Завершається вивчення психології у II семестрі заліком.

Метою вивчення змістовних модулів є ознайомлення студентів із актуальними проблемами сучасної загальної, соціальної, вікової та педагогічної психології, основними закономірностями функціонування психіки та віковою динамікою розвитку, теоретичними та методологічними основами вивчення психічної діяльності особистості, її когнітивної, регулятивної сфер на різних вікових етапах розвитку, у молодшому шкільному віці, зокрема; формування професійно-орієнтованих знань, умінь і навичок та психологічної готовності до їх застосування в педагогічній практиці.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Психологія» є формування у студентів таких **психологічних компетентностей**:

- вільне оперування понятійно-термінологічним апаратом дисципліни «Психологія»;
- оволодіння теоретичними та методологічними основами вивчення психічної діяльності людини взагалі та молодшого школяра зокрема;
- формування навичок практичного застосування знань про психічний розвиток особистості;
- оволодіння знаннями про особистість та індивідуальність;
- оволодіння знаннями про специфіку особистісно-групової взаємодії;
- вміння виявляти потенційні здібності учня та обирати доцільні методи їх розвитку;
- вміння аналізувати сутність психічних процесів у залежності від факторів, що на них впливають;
- вміння розпізнавати поведінкові прояви в молодшому шкільному віці та обирати доцільні механізми взаємодії із учнями;
- вміння організовувати пізнавальну діяльність учнів;
- формування навичок прогнозування, планування й реалізації освітньої траєкторії розвитку дитини;
- вміння розробляти й застосовувати програми психодіагностичної й психорозвивальної роботи для забезпечення психічного розвитку дитини;
- самопізнання, самооцінка, самоконтроль науково-професійної діяльності.

Студент повинен **знати**:

- головні напрямки, методи, основні завдання, психологічної науки;
- психічні функції, психічні процеси, психічні стани, психічні властивості;
- сфери професійної діяльності, виробничі функції, типові задачі, професійно-етичні засади діяльності психолога;
- особливості розвитку психіки на різних стадіях онтогенезу.

Студент повинен **вміти**:

- аналізувати сутність психічних процесів в залежності від факторів, що на них впливають;
- враховувати особистісні особливості молодшого школяра, закономірності психічної діяльності, темперамент, психічні стани, чинники, що впливають на якість функціонування психіки людини в різних видах навчальної та виховної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. «Психіка як осередок життя»

Тема 1. Розвиток психіки в онтогенезі.

Поняття про онтогенез та філогенез. Вікова періодизація особистості. Вікові кризи особистості. Психічні та психологічні новоутворення на різних етапах онтогенезу. Особливості юнацького віку.

Тема 2. Психічна норма, нормативні відхилення та аномалії.

Неслухняність, деструктивність, запальність, безвідповідальність, гнівливість, плутаність, нав'язливість, нахабство, шаленство, потяг до руйнування. Почуття неповноцінності, розвинена самосвідомість, уникання спілкування, тривожність, плач, гіперсенситивність, депресія, неусміхненість, боязливість. Розсіяність, незграбність, пасивність, марення наяву, млявість, нервовий сміх, мастурбація. Протиправна поведінка.

Тема 3. Психомоторика.

Сутність психомоторики. Будова психомоторики. Функції психомоторики. Регулятори і продукти психомоторики. Механізми регуляції психомоторної дії

Тема 4. Психічні стани.

Сутність психічних станів особистості. Класифікація психічних станів. Особливості психічних станів. Фізіологічні основи і зовнішні прояви психічних станів. Психічні стани особистості в різних ситуаціях життєдіяльності.

Тема 5. Психосемантика

Поняття психосемантики. Сутність психосемантики. Основні психосемантичні методи. Психосемантичні закономірності й моделі семантичної обробки. Суб'єктивна психосемантика.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. «Психологія особистості»

Тема 6. Психологія особистості.

Поняття про особистість у психології та її структуру. Дослідження природи особистості в психологічних теоріях. Самосвідомість особистості. Самооцінка. Спрямованість особистості. Потреби як джерело активності особистості. Форми спрямованості: потреби, ціннісні орієнтації, ідеали, світогляд, переконання, бажання, потяги. Поняття вікового розвитку особистості. Фактори психічного розвитку особистості. Характеристика основних етапів вікового розвитку особистості. Вікові кризи та життєвий шлях особистості.

Тема 7. Темперамент і характер особистості

Поняття про волю, довільні дії та їх особливості. Структура складної вольової дії. Вольові якості людини. Безвілля, його причини та переборення. Психічні стани особистості. Прийоми управління емоційними станами. Саморегуляція психічних станів особистості. Поняття про темперамент. Теорії темпераменту. Типи темпераментів. Основні властивості темпераменту. Фізіологічне підґрунтя темпераменту. Роль темпераменту в діяльності людини.

Тема 8. Здібності

Поняття здібностей. Здібності та задатки. Природа здібностей. Види здібностей. Структура здібностей. Розвиток здібностей та їх рівні.

Тема 9. Психологія діяльності

Особистість та діяльність. Становлення внутрішньої (психічної) діяльності. Структура діяльності. Компоненти дії та їх функції. Уміння і навички як способи дій. Формування вмінь та навичок. Основні види діяльності. Поняття провідної діяльності у психічному розвитку особистості.

Тема 10. Психологія спілкування.

Поняття про спілкування. Функції спілкування. Види та засоби спілкування. Мова як засіб спілкування. Невербальні засоби спілкування. Психологічні способи впливу в процесі спілкування. Прийоми підвищення ефективності спілкування.

Тема 11. Соціалізація особистості.

Поняття соціалізації. Особливості та умови соціалізації. Процес соціалізації. Механізми соціалізації. Інститути соціалізації. Соціально-психологічна дезадаптація особистості.

Тема 12. Психологія соціальних груп.

Взаємодія особистості з соціальними групами. Соціальні групи, їх сутність та функції. Класифікація соціальних груп. Особливості групової взаємодії. Кооперація та конкуренція. Групові феномени: групові норми, групові очікування та статус особистості, конформізм та нонконформізм як феномени групової поведінки, лідерство та керівництво в групі. Міжособистісне сприймання (перцепція) та розуміння Іншої людини у процесі взаємодії.

Тема 13. Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями.

Розуміння емоцій інших людей та емоційна здатність. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. Керування емоціями.

Тема 14. Мислення і інтелект

Види мислення і репрезентації. Індивідуальні особливості інтелекту. Теорії інтелекту. Види інтелекту.

Тема 15. Уява.

Поняття про уяву. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. Фізіологічне підґрунтя уяви. Уява і органічні процеси. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. Уява і особистість.

Тема 16. Психологічні особливості студентської групи.

Вікові особливості студентів. Розвиток студентської групи. Роль, статус, самопочуття студента у групі. Роль, статус, самопочуття студента у групі. Дружба. Міжособистісні стосунки і конфлікти.

4. Навчально-методична карта навчальної дисципліни “Психологія”

Разом: 120 год., лекції – 32 год., семінарські заняття – 12 год., практичні заняття – 10 год., лабораторні - 2 год., самостійна робота - 56 год., семестровий контроль – 36 год. МКР - 8 год. Залік

Модулі	Змістовий модуль 3					Змістовий модуль 4										
Назва модуля	«Психіка як осередок життя»					«Психологія особистості»										
Кількість балів за модуль	66 балів					146 балів										
Лекції 16 б.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Теми лекцій	Розвиток психіки в онтогенезі 1б.	Психічна норма, нормативні відхилення та аномалії 1б.	Психомоторика 1б.	Психічні стани 1б.	Психосемантика 1б.	Психологія особистості 1б.	Темперамент і характер особистості 1б.	Здібності 1б.	Психологія діяльності 1б.	Психологія спілкування 1б.	Соціалізація особистості 1б.	Психологія соціальних груп 1б.	Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями 1б.	Мислення і інтелект 1б.	Уява 1б.	Психологічні особливості студентської групи 1б.
Семінари 66 б.	1					2		3		4		5		6		
Теми семінарських, практичних, лабораторних занять	Розвиток психіки в онтогенезі. Психічна норма, нормативні відхилення та аномалії. Психічні стани. Психосемантика 11б.					Психологія особистості Темперамент і характер особистості 11б.		Здібності Психологія діяльності 11б.		Психологія спілкування. Соціалізація особистості. 11 б.		Психологія соціальних груп. Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями. 11 б.		Мислення і інтелект. Уява 11 б.		
Самостійна робота 80 б	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю 50.	Модульна контрольна робота 1 25 б.					Модульна контрольна робота 2 25 б.										
Підсумковий контроль	ПМК															

Загальна кількість балів – 212, розрахунковий К = 2.1

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
лек.		сем.	прак.	лаб.	с.р.	МКР	
Змістовий модуль 3. «Психіка як осередок життя»							
Тема 1. Розвиток психіки в онтогенезі	6	2		1		3	
Тема 2. Психічна норма, нормативні відхилення та аномалії	7	2	1			4	
Тема 3. Психомоторика	7	2		1		4	
Тема 4. Психічні стани	7	2	1			4	
Тема 5. Психосемантика	7	2		1		4	
Модульний контроль 1	4						4
Разом за змістовим модулем 3	32	10	2	3		19	4
Змістовий модуль 4. «Психологія особистості»							
Тема 6. Психологія особистості	7	2	1	1		3	
Тема 7. Темперамент і характер особистості	8	2	1	1		4	
Тема 8. Здібності	7	2	1	1		3	
Тема 9. Психологія діяльності	7	2	1	1		4	
Тема 10. Психологія спілкування	7	2	1	1		3	
Тема 11. Соціалізація особистості	5		1	1		3	
Тема 12. Психологія соціальних груп	7	2	1	1		3	
Тема 13. Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями	8	2	1		2	3	
Тема 14. Мислення і інтелект	7	2	1			4	
Тема 15. Уява	7	2	1			4	
Тема 16. Психологічні особливості студентської групи	5	2				3	
Модульний контроль 2	4						4
Разом за змістовим модулем 4	79	22	10	7	2	37	4
Залік							
Усього годин	111	30	12	10	2	56	8

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Психічна норма, нормативні відхилення та аномалії.	1
2.	Психічні стани	1
3.	Психологія особистості	1
4.	Темперамент і характер особистості	1
5.	Здібності	1
6.	Психологія діяльності	1
7.	Психологія спілкування	1
8.	Соціалізація особистості	1
9.	Психологія соціальних груп	1
10.	Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями	1
11.	Мислення і інтелект	1
12.	Уява	1

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток психіки в онтогенезі	1
2.	Психомоторика	1
3.	Психосемантика	1
4.	Психологія особистості	1
5.	Темперамент і характер особистості	1
7.	Здібності	1
8.	Психологія діяльності	1
9.	Психологія спілкування	1
10.	Соціалізація особистості	1

8. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями http://www.info-library.com.ua/books-text-4614.html	2

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток психіки в онтогенезі	6
2.	Психічна норма, нормативні відхилення та аномалії	7
3.	Психомоторика	7
4.	Психічні стани	7
5.	Психосемантика	7
6.	Психологія особистості	7
7.	Темперамент і характер особистості	8
8.	Здібності	7
9.	Психологія діяльності	7
10.	Психологія спілкування	7
11.	Соціалізація особистості	5
12.	Психологія соціальних груп	7
13.	Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями	8
14.	Мислення і інтелект	7
15.	Уява	7
16.	Психологічні особливості студентської групи	5

10. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, практичні заняття, лабораторні заняття, самостійна робота (опрацювання теоретичних питань, основних понять, робота зі словником, конспектування першоджерел), підготовка повідомлень (за бажанням студента).

11. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																	Макс. балів	Залік	Сума
Лекції	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	16		100
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
Семінарські заняття	11				11		11		11		11		11				66		
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	80		
МКР	25				25												50		
Всього																	212	Залік	100
ВСЬОГО – 212 б. К – 2.1																			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Рейтингова оцінка	Значення оцінки	Оцінка за шкалою Університету
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1 – 34 балів

14. Методичне забезпечення

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

15. Рекомендована література

Основна література

1. Дуткевич, Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс : навч. посіб. для студентів галузі знань 0101 Педагогічна освіта / Дуткевич Т. В. ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, Ф-т корекц. та соц. педагогіки і психології, Каф. психології освіти. - Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г. [вид.], 2015. - 431 с.
2. Максименко С.Д. Загальна психологія. – К.: Центр учбової літератури, 2008.
3. М'ясоїд П.А. Курс загальної психології : підруч. [для студ. вищ. навч. закл. : у 2 т.] / П.А. М'ясоїд . - К. : Алерта, 2011 - 2013.
4. Психологія / За ред. Ю.Л. Трофімова. – К.: Либідь, 2008.
5. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія. – К.: Центр учбової літератури, 2012.

Допоміжна

1. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию. Курс лекций. – М.: ЧеРо, 2008.
2. Музика О.Л. Розвиток здібностей молодших школярів засобами усної народної творчості: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.Л. Музика, Н.О. Никончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016.
3. Основи психології: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К. : Либідь, 2002.
4. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: Навчальне видання. – К.: Каравела, 2011.

4. Навчально-методична карта навчальної дисципліни «Психологія»

Разом: 120 год., лекції – 32 год., семінарські заняття – 12 год., практичні заняття – 10 год., лабораторні - 2 год., самостійна робота - 56 год., семестровий контроль – 36 год. МКР - 8 год. Залік

Модулі	Змістовий модуль 3					Змістовий модуль 4										
Назва модуля	«Психіка як осередок життя»					«Психологія особистості»										
Кількість балів за модуль	66 балів					146 балів										
Лекції 16 б.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Теми лекцій	Розвиток психіки в онтогенезі 1б.	Психічна норма, нормативні відхилення та аномалії 1б.	Психомоторика 1б.	Психічні стани 1б.	Психосемантика 1б.	Психологія особистості 1б.	Темперамент і характер особистості 1б.	Здібності 1б.	Психологія діяльності 1б.	Психологія спілкування 1б.	Соціалізація особистості 1б.	Психологія соціальних груп 1б.	Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями 1б.	Мислення і інтелект 1б.	Уява 1б.	Психологічні особливості студентської групи 1б.
Семінари 66 б.	1					2		3		4		5		6		
Теми семінарських, практичних, лабораторних занять	Розвиток психіки в онтогенезі. Психічна норма, нормативні відхилення та аномалії. Психічні стани. Психосемантика 11б.					Психологія особистості Темперамент і характер особистості 11б.		Здібності Психологія діяльності 11б.		Психологія спілкування. Соціалізація особистості. 11 б.		Психологія соціальних груп. Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями. 11 б.		Мислення і інтелект. Уява 11 б.		
Самостійна робота 80 б	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю 50.	Модульна контрольна робота 1 25 б.					Модульна контрольна робота 2 25 б.										
Підсумковий контроль	ПМК															

Загальна кількість балів – 212, розрахунковий К = 2.1